

EMAS

Επιδόσεις, αξιοπιστία, διαφάνεια.

Τι είναι το EMAS;

Το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (ή EMAS που είναι η σύντμηση του "Eco-Management and Audit Scheme") έχει ως στόχο να προαγάγει τη συνεχή βελτίωση των επιδόσεων σε θέματα περιβάλλοντος. Είναι ένα σύστημα που επιτρέπει σε οργανισμούς να αναλάβουν, σε εθελοντική βάση, τη δέσμευση να αξιολογήσουν και να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους σε θέματα περιβάλλοντος. Το σύστημα άρχισε να λειτουργεί τον Απρίλιο 1995 και αναθεωρήθηκε το 2001 ώστε το πρότυπο ISO/EN ISO 14001 (Διεθνές/Ευρωπαϊκό πρότυπο για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης) να αποτελεί την συνιστώσα "σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης" του EMAS. Σε πολλά σημεία ωστόσο, το EMAS έχει μεγαλύτερο εύρος απαιτήσεων από το ISO/EN ISO 14001. Απαιτεί από τους οργανισμούς:

- να εκτελέσουν μια προκαταρκτική περιβαλλοντική ανάλυση
- να φροντίσουν για την ενεργό συμμετοχή του προσωπικού στην εφαρμογή του EMAS
- να θέτουν στη διάθεση του κοινού και των άλλων μερών τις χρήσιμες πληροφορίες.

Ποιος μπορεί να συμμετάσχει στο EMAS;

Το EMAS είναι ανοιχτό σε κάθε οργανισμό του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που αναλαμβάνει τη δέσμευση να βελτιώσει την περιβαλλοντική του επίδοση. Είναι ανοιχτό στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν). Όλο και περισσότερες υποψήφιας χώρες εφαρμόζουν επίσης το σύστημα στο πλαίσιο της προετοιμασίας τους για προσχώρηση στην ΕΕ.

Εφαρμογή του EMAS στους δημόσιους οργανισμούς

Ποια είναι τα οφέλη, για ένα δημόσιο οργανισμό, από τη συμμετοχή του στο EMAS;

Υπό τη νέα του μορφή το EMAS είναι πλέον ανοιχτό για όλους τους τύπους οργανισμών συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων οργανισμών, και η συμμετοχή σε αυτό παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα. Η δομή του EMAS παρουσιάζει ευελιξία στο ζήτημα της καταχώρισης επιτρέποντας την καταχώριση μεμονωμένων τμημάτων μιας δημόσιας αρχής. Η καταχώριση δημοσίων οργανισμών εφαρμόζεται, από το 1993, σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ και έως σήμερα έχουν καταχωρηθεί περισσότερες από 120 τοπικές αρχές σε αυτές τις χώρες.

Το EMAS βοηθάει τους οργανισμούς:

- να συμμορφωθούν με την εθνική και τη διεθνή νομοθεσία
- να επιτύχουν εξοικονόμηση από οικονομική άποψη χάρη στην μείωση των αποβλήτων, την εξοικονόμηση ενέργειας και την ελάττωση της χρήσης πόρων (π.χ. στο Leicester, 10% μείωση της κατανάλωσης νερού)
- να βελτιώσουν τον διαχειριστικό έλεγχο στο εσωτερικό της αρχής και να περιορίσουν το παθητικό σε θέματα περιβάλλοντος (π.χ. στη διοικητική περιοχή του Stroud, ελάττωση των εκπομπών CO₂ κατά 36,5% από το 1995/1996)
- να αποδείξουν στο προσωπικό και στους πελάτες τη δέσμευση του οργανισμού να επιδώσει βελτιώσεις σε θέματα περιβάλλοντος
- να ενσωματώσουν τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης στη λειτουργία του οργανισμού, σύμφωνα με την τοπική Ατζέντα 21

Πως να ξεκινήσετε

Συμμετοχή της διοίκησης

Για να είναι αποδοτικό ένα πρόγραμμα του EMAS είναι απαραίτητο να έχει τη στήριξη της διοίκησης του οργανισμού. Αυτή η στήριξη μπορεί να κερδηθεί με πολλούς τρόπους:

- υπογραμμίζοντας τα πλεονεκτήματα, ιδίως όσον αφορά τις οικονομίες από άποψη κόστους, τη συμμόρφωση με τις κανονιστικές ρυθμίσεις, τη βελτίωση του διαχειριστικού ελέγχου και την υποχρέωση λογοδοσίας στην πολιτική εξουσία
- αποδεικνύοντας στη διοίκηση τον ενθουσιασμό του προσωπικού για το πρόγραμμα
- χρησιμοποιώντας μελέτες περιπτώσεων όπου αρχές με συναφές αντικείμενο έχουν επιτύχει την καταχώριση στο EMAS.

Όταν η στήριξη της διοίκησης έχει κερδηθεί πρέπει να γίνεται ευρέως γνωστή. Ο ενθουσιασμός είναι μεταδοτικός και η στήριξη των ανωτέρων θα ενθαρρύνει το προσωπικό να συμμετέχει.

Πεδίο εφαρμογής του συστήματος

Το EMAS επιτρέπει την καταχώριση μεμονωμένων μονάδων, γεγονός που επιτρέπει στους οργανισμούς να εφαρμόζουν το EMAS σε μία μόνο τοποθεσία. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, δόθηκε η δυνατότητα στους δημόσιους οργανισμούς να ζητούν καταχώριση σε επίπεδο υπηρεσίας, επιτρέποντας ακόμη μεγαλύτερη ευελιξία του συστήματος.

Πως επιτυγχάνεται η καταχώριση στο EMAS

START

Περιβαλλοντική πολιτική

Τα **τέσσερα βασικά στοιχεία** της περιβαλλοντικής πολιτικής πρέπει να είναι:

- δέσμευση για συμμόρφωση με όλες τις σχετικές κανονιστικές απαιτήσεις
- δέσμευση για συνεχή βελτίωση
- δημιουργία πλαισίου για τον καθορισμό και την εξέταση των γενικών και ειδικών περιβαλλοντικών στόχων
- υποχρέωση για ανοιχτή επικοινωνία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Υπάρχουν πολλοί **διαφορετικοί τρόποι** κατάρτισης μιας πολιτικής περιβαλλοντικού χαρακτήρα, όπως:

- διοργανώνοντας μια ημερίδα για τους υπευθύνους
- παίρνοντας ως παράδειγμα άλλους οργανισμούς
- αναπτύσσοντας προβληματισμό για τα σημαντικά ζητήματα και για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον
- καθορίζοντας προτεραιότητες
- εξασφαλίζοντας ότι η πολιτική είναι η κατάλληλη για αυτούς στους οποίους απευθύνεται

Περιβαλλοντική ανάλυση

Είναι απαραίτητη κατ'αρχάς μια **προκαταρκτική ανάλυση** για να εκτιμηθούν οι δραστηριότητες του οργανισμού ως προς τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Η ανάλυση πρέπει να στηρίζεται στα εξής στοιχεία:

- στις νομοθετικές, κανονιστικές και λοιπές απαιτήσεις
- στις περιβαλλοντικές πτυχές
- στα κριτήρια εκτίμησης των πτυχών που έχουν προσδιοριστεί
- στις πρακτικές και διαδικασίες σε θέματα περιβάλλοντος
- στα συμβάντα που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν π.χ. διαμαρτυρίες, αντιδράσεις, ατυχήματα που είχαν ή θα μπορούσαν να είχαν αρνητική επίπτωση στο περιβάλλον.

Συμμετοχή του προσωπικού

Η **ενεργός συμμετοχή του προσωπικού** είναι χρήσιμη σε κάθε περιβαλλοντικό πρόγραμμα και αυτή είναι μία από τις βασικές απαιτήσεις του EMAS. Ορισμένες ιδέες για τρόπους ενθάρρυνσης της συμμετοχής του προσωπικού είναι:

- σύσταση μιας περιβαλλοντικής επιτροπής
- θεσμοθέτηση ενός μητρώου καταγραφής ή κουτιού συλλογής ιδεών για τρόπους βελτίωσης
- διοργάνωση κύκλων κατάρτισης σε θέματα όπως η ομαδική εργασία ή η ευαισθητοποίηση
- ορισμός εκπροσώπων ή "πρωταθλητών" σε περιβαλλοντικά θέματα

Πτυχές

Οι περισσότεροι δημόσιοι οργανισμοί, ανεξαρτήτως μεγέθους, γεωγραφικής θέσης ή εθνικότητας θα έχουν παρόμοιες περιβαλλοντικές πτυχές επειδή εκτελούν παρόμοιες λειτουργίες και δραστηριότητες. Ο πίνακας κατωτέρω δείχνει μερικές από τις πιο κοινές και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο εκκίνησης για τον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών πτυχών των δραστηριοτήτων τους.

<p>Άμεσες πτυχές</p> <ul style="list-style-type: none"> • κατανάλωση ενέργειας • κατανάλωση ύδατος • χρήση των μεταφορών • αγορές • στερεά απόβλητα 	<ul style="list-style-type: none"> • οπτική και ηχητική ρύπανση • συντήρηση των υποδομών 	<p>Έμμεσες πτυχές</p> <ul style="list-style-type: none"> • προμηθευτές και εργολήπτες • επιδράσεις των πολιτικών • αποφάσεις σχεδιασμού • επιχορηγήσεις και δάνεια • επενδύσεις
---	--	---

Πρόγραμμα

Χρησιμοποιώντας τις περιβαλλοντικές πτυχές που προαναφέρονται, είναι δυνατόν να σχεδιαστεί ένα **πρόγραμμα** διαχείρισης των πτυχών αυτών και καταπολέμησης της ρύπανσης. Το πρόγραμμα πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- να διαθέτει έναν συντονιστή επιφορτισμένο με την εφαρμογή και τη διαχείριση του προγράμματος
- να προβλέπει τη δραστήρια συμμετοχή του προσωπικού
- να διατυπώνει περιβαλλοντικούς σκοπούς
- να περιλαμβάνει πρόγραμμα δράσης το οποίο να καθορίζει δραστηριότητες, δείκτες, ειδικούς στόχους, χρονοδιάγραμμα, αρμοδιότητες και επιπτώσεις της χρήσης των πόρων στο περιβάλλον.

Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Ένα **σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης** είναι μια άλλη βασική συνιστώσα του EMAS. Μετά την πρόσφατη αναθεώρηση του EMAS, αυτό το στοιχείο είναι πλέον συμβατό με το ISO14001, ένα διεθνώς αναγνωρισμένο πρότυπο περιβαλλοντικής διαχείρισης, παρόλο που δεν είναι υποχρεωτική η πιστοποίηση κατά ISO14001. Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης θα περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

<ul style="list-style-type: none"> • οργανωτική δομή • προγραμματισμός των δραστηριοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> • μέθοδοι εργασίας • πόροι 	<ul style="list-style-type: none"> • αρμοδιότητες • έλεγχος των εγγράφων
---	---	--

Έλεγχος

Για να γίνει δεκτή η καταχώριση στο EMAS θα πρέπει να υποβληθεί σε έλεγχο το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης καθώς και όλα τα στοιχεία σχετικά με τις επιδόσεις. Ο **έλεγχος** πρέπει να εκτελείται τουλάχιστον ανά τριετία αλλά είναι δυνατόν να εκτελείται εσωτερικά ή εξωτερικά, υπό τον όρο ότι οι ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι από τα στοιχεία που ελέγχουν.

Περιβαλλοντική δήλωση

Πρέπει να συντάσσεται **περιβαλλοντική δήλωση** η οποία να ενημερώνεται ετησίως. Η δήλωση πρέπει να επικυρώνεται με ανεξάρτητο τρόπο, από διαπιστευμένο επαληθευτή, και κατόπιν να τίθεται στη διάθεση του κοινού. Το περιεχόμενο της δήλωσης πρέπει να ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένες απαιτήσεις όσον αφορά ιδίως την πολιτική, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης σε αδρές γραμμές, τα στοιχεία για τις επιδόσεις και τους γενικούς και ειδικούς στόχους.

Επαλήθευση

Η τελική φάση της διαδικασίας καταχώρισης στο EMAS είναι η **επαλήθευση**. Αυτή πρέπει να εκτελείται από διαπιστευμένο επαληθευτή και να περιλαμβάνει μια επιτόπια επίσκεψη.

Καταχώριση

